

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย
ของนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวสุธีรา พลวัชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-309-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A DEVELOPMENT OF THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF BURNOUT
IN CONDUCTING RESEARCH OF GRADUATE STUDENTS,
FACULTY OF EDUCATION, CHULALONGKORN UNIVERSITY**

MISS. SUTHEERA PHONRAK

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research
Department of Educational Research**

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-637-309-9

สุธีรา พลร์ภักษ์ : การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย
ของนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (A DEVELOPMENT OF THE
CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF BURNOUT IN CONDUCTING RESEARCH OF GRADUATE
STUDENTS, FACULTY OF EDUCATION, CHULALONGKORN UNIVERSITY)

ขอ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ทวิวัฒน์ ปิตยานนท์, 137 หน้า. ISBN 974-637-309-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความ
เหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยของนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามทฤษฎี
ความสมดุลระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมของ French และคณะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล
เชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เข้า
ศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2536-2538 และกำลังศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผน ก. (ทำ
วิทยานิพนธ์) ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2539 จาก 11 ภาควิชา จำนวน 395 คน เก็บรวบรวม
ข้อมูลโดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ อัตราการตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 61.77 วิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ ในการหาค่าสถิติพื้นฐาน และใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL VIII) ในการวิเคราะห์
เส้นทาง (Path Analysis) ประเภทมีตัวแปรแฝง (latent variable) ผลการวิจัยสรุปได้ว่าโมเดลความสัมพันธ์
เชิงสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์
เท่ากับ 12.191; $p = .731$ มีองศาอิสระ 16 ค่า GFI เท่ากับ .993 ค่า AGFI เท่ากับ .951 ค่าเศษเหลือในรูป
คะแนนมาตรฐานเท่ากับ 2.000 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R SQUARE) เท่ากับ .627 แสดงว่าตัวแปรใน
โมเดลอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยได้ร้อยละ 62.7 ตัวแปรที่ให้อิทธิพล
รวมต่อความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยสูงสุด อย่างมีนัยสำคัญ คือ ตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคม รองลง
มา คือ ตัวแปรความสามารถในการตัดสินใจ ปริมาณและความยากของงาน และความขัดแย้งในบทบาท

ภาควิชา..... ศึกษาศาสตร์.....
สาขาวิชา..... ศึกษาศาสตร์.....
ปีการศึกษา..... 2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C840526 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH
KEY WORD: RESEARCH BURNOUT / LISREL MODEL / PATH ANALYSIS

SUTHEERA PHONRAK : A DEVELOPMENT OF THE CAUSAL RELATIONSHIP
MODEL OF BURNOUT IN CONDUCTING RESEARCH OF GRADUATE STUDENTS,
FACULTY OF EDUCATION, CHULALONGKORN UNIVERSITY. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. TAWEEWAT PITAYANON, Ph.D. 137 pp. ISBN 974-637-309-9

The purpose of this research was to develop the causal relationship model of burnout in conducting research of graduate students, Faculty of Education, Chulalongkorn University, based on the person-environment fit theory of French et.al. and the literatures. The sample consisted of 395 graduate students who enrolled during the academic year 1993 to 1995 in 11 departments of Faculty of Education, Chulalongkorn University and were conducting research in academic year 1996. Mail questionnaires were employed with 61.77% return rate of response. Data were analyzed by descriptive statistical analyses through SPSS/PC⁺ and path analysis with latent variables through LISREL version 8.10. The result indicated that the model was consistent with empirical data. Model validation of the best fitted model provided the chi-square goodness-of-fit test of 12.191; $p = .731$, $df = 16$, $GFI = .993$, $AGFI = .951$ and $LSR = 2.000$. This model accounted for 62.7 percent of variance in the research burnout variable. The variables that had significant total effects on research burnout were social support, decision making, work overload and role conflict respectively.

ภาควิชา..... ศึกษาศาสตร์.....

สาขาวิชา..... ศึกษาศาสตร์.....

ปีการศึกษา..... 2540.....

ลายมือชื่อนิติ..... น. ๒.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งมีความเข้าใจ และให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ วิรัชชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวีณา สุวรรณเขตนิคม อาจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ และอาจารย์ ดร. อมรวิรัช นาคทรรพ ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการสร้างเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ สุภาพรณ โคตรจรัส อาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและให้ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์สมศักดิ์ ศิริจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเนินจำปา อ.แก่งหางแมว จ. จันทบุรี ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากร และได้ให้ความกรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสลาศึกษาต่อ ขอขอบคุณคณะอาจารย์โรงเรียนบ้านเนินจำปาทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือตลอดเวลาที่ผู้วิจัยลาศึกษาต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ชนิษฐา กายวิภาคบรรยาย พี่ผู้ร่วมงานที่น่ารักยิ่ง ที่ได้ชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษาในการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์หรือข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ พ.ต.ต. ชาติชาย รื่นถวิล และ ร.ต.ท. พิเชิต วงศ์ประนุฑ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีแก่ผู้วิจัยในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา และขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ ภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา โดยเฉพาะคุณอรอนงค์ วิสาสะ คุณนันทวัน สวัสดิ์ภูมิ คุณภัทริยา ชาติพุดชา คุณวรวรรณ สังข์พันธ์ และคุณโสภิต พุ่มขาว

และในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยส่วนหนึ่งจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นที่รักและเคารพยิ่ง ตลอดจนญาติ ๆ ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาแก่ผู้วิจัยทั้งด้านกำลังใจ และกำลังทรัพย์ อย่างดียิ่งเสมอมา จนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมุติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความเครียด.....	11
ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับความเหนื่อยหน่าย.....	14
ตอนที่ 3 ลักษณะของโมเดลลิสเรล.....	21
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	36
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	36
ตัวแปรในการวิจัย.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	43
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	50
1.1 การแจกแจงความถี่และร้อยละของตัวแปรข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับตัวนักวิจัย.....	52
1.2 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรต่อเนื่องที่ใช้ในการวิจัย.....	55
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหนี่ยวนำในการทำวิจัย ของกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาต่างกัน.....	58
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้.....	63
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ ความเหนี่ยวนำในการทำวิจัย.....	66
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผลการวิจัย.....	76
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	81
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	82
รายการอ้างอิง.....	83
ภาคผนวก.....	87
ก. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	88
ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	89
ค. ผลการวิเคราะห์โมเดลด้วยโปรแกรมลิสเรล.....	101
ประวัติผู้วิจัย.....	137

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามภาควิชา สาขาวิชา และปีที่เข้าศึกษา ของนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	37
2 โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	43
3 ค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	45
4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะของตัวแปร จัดประเภท.....	52
5 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวแปรต่อเนื่องที่ใช้ในการศึกษา.....	55
6 การเปรียบเทียบความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยระหว่างเพศชายและเพศหญิง.....	58
7 คะแนนเฉลี่ยของความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย จำแนกตามภาควิชา สาขาวิชา ปีที่เข้าศึกษา และระยะเวลาที่กำลังทำวิทยานิพนธ์.....	58
8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยระหว่างผู้ที่ศึกษาในภาควิชาแตกต่างกัน.....	61
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย ระหว่างผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชาแตกต่างกัน.....	61
10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย ระหว่างผู้ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษาต่างกัน....	62
11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe'	62
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย ระหว่างผู้ที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ในระยะ แตกต่างกัน.....	63
13 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้.....	64
14 ผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และค่าสถิติผลการวิเคราะห์ อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายในการ ทำวิจัย.....	68

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 โมเดลลิสม์ตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2 ผลของการรับรู้เกี่ยวกับการทำงาน.....	14
3 โมเดลการวัดและโมเดลสมการโครงสร้าง.....	24
4 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยที่มี ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	67

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย